MUSLIMANSKO (BOŠNJAČKO)-HRVATSKI RAT

s posebnim osvrtom na oružane sukobe

i stradanja Hrvata u središnjoj Bosni

zbornik vitez.indd 1 23.10.2024. 10:25

Nakladnik:
Hrvatski dokumentacijski centar Domovinskog rata u BiH
Vukovarska bb, AP 165, 88 000 Mostar

Za nakladnika:
Ivica Šarac

Sunakladnik:
Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata
Trg M. Marulića 21, 10 000 Zagreb

Za sunakladnika:
Ante Nazor

Urednik:
Ivica Šarac

Lektura:
Zdenka Leženić, prof.
Martina Vuletin, prof.

Korektura:
Zdenka Leženić, prof.
Ivica Šarac

Grafička obrada:
Mate Penava

Recenzenti:
Prof. dr. sc. Marina Beus
Prof. dr. sc. Tihomir Zovko

Korice:
Mate Penava

Tisak:
Grafotisak, Grude

Organiziranje znanstvenog skupa i tiskanje zbornika radova financijski su pomogle ove ustanove:
Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske
Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa Kantona Središnja Bosna
Kantonalna uprava za branitelje Kantona Središnja Bosna
Vlada Županije Zapadnohercegovačke

ISBN 978-953-8354-26-7

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001245394.

Nakladnik, sunakladnik i urednik ovoga zbornika radova ne odgovaraju za navode i gledišta iznesena u pojedinačnim prilozima ovoga zbornika.

MUSLIMANSKO (BOŠNJAČKO)-HRVATSKI RAT

s posebnim osvrtom na oružane sukobe i stradanja Hrvata u središnjoj Bosni

ZBORNIK RADOVA

sa znanstvenog skupa održanog u Vitezu 6. i 7. lipnja 2023. godine

Uredio

Ivica Šarac

Hrvatski dokumentacijski centar Domovinskog rata u BiH

HRVATSKI MEMORIJALNO – DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA

Mostar – Zagreb, 2024.

zbornik vitez.indd 3 23.10.2024. 10:25

Sadržaj

Kratice....9

Predgovor....15

I.

Mladen Ančić
Koga je rat u bivšoj Jugoslaviji iznenadio?....19

Ivo Lučić
"Bog i Hrvati, Allah i Muslimani!": Hrvatsko vijeće obrane između srpske agresije, Armije Bosne i Hercegovine te Hrvatskih obrambenih snaga....27

Ante Nazor
Uzroci sukoba Armije BiH i HVO-a u središnjoj Bosni....41

Davor Marijan
Središnja Bosna u ratnim planovima zaraćenih snaga tijekom 1992. i 1993. godine....59

Šimun Novaković
Hrvatsko-muslimanski odnosi u kontekstu istupa hrvatskih političara i javnih osoba u sarajevskim tiskovinama od 1992. do 1994. godine....77

Ana Holjevac Tuković
Zločini Armije Republike Bosne i Hercegovine nad Hrvatima središnje Bosne u memoarskom gradivu Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata: (Memoarsko gradivo u HMDCDR-u o stradanju Hrvata iz središnje Bosne)....115

Hrvoje Mandić
Logori Armije BiH u Zbornom području HVO-a Vitez (1993. - 1994.)....129

Velimir Bugarin
Ratna iskustva i stradanje djece u Lašvanskoj dolini....151

Danijel Dragičević
Zvijezda dobre nade - humanitarna pomoć središnjoj Bosni....175

II.

Anto Brtan
Srpsko zauzeće Jajca u kontekstu muslimansko-hrvatskih sukoba u središnjoj Bosni u listopadu 1992....183

zbornik vitez.indd 5 23.10.2024. 10:25

Ilija Vučur
Pokušaj deblokade Jajca od strane HVO-a krajem listopada 1992. godine 209

Tomislav Šulj
Djelovanje Bojne Frankopan u Bugojnu i Gornjem Vakufu-Uskoplju 219

Mijo Beljo
Napad Armije BiH na selo Dusina u siječnju 1993. 243

Ivica Glibušić
Teški zločini s elementima genocida - stradanje Hrvata 1993. na prostoru Općine Konjic..... 265

Davor Kolenda
Etničko čišćenje ili samoprogon Hrvata Travnika u lipnju 1993. godine? 289

Antea Čošić
Izbjeglištvo i progonstvo Hrvata iz općine Kakanj kao posljedica
hrvatsko-muslimanskog (bošnjačkog) rata 1992. - 1994. 299

Stjepan Marčetić
Od zajedništva do ruba sukoba: hrvatsko-muslimanski odnosi
u Bosanskoj Posavini 1992. - 1994..... 321

Darko Juka
Krivotvorenje povijesti: Narativni zaokret poimanja rata kroz primjer pisanja
Mostarskoga jutra u odnosu na suvremene muslimansko-bošnjačke
institucionalne i medijske težnje u tumačenju ratnih zbivanja..... 343

Finka Filipović
Stvarnost poslijeratnog vremena: Ubili su ih u miru 363

III.

Ilija Nakić
Obrana Travnika, Novog Travnika, Viteza, Busovače - Lašvanske doline 371

Mario Bradara
Agresija Armije BiH na općine Lepeničke doline: Kiseljak, Kreševo i Fojnicu 395

Jure Čavara ◆ Marinko Ćosić
Kronologija oružanih oblika otpora, ustrojavanja i obrambenog djelovanja
postrojbi brigade "Nikola Šubić Zrinski" Busovača: od lipnja 1991.
do svršetka rata u prosincu 1995. godine 401

Niko Jozinović
Pripreme za obranu i obrana hrvatskoga naroda žepačke regije od agresije: Povijesni osvrt 409

Miroslav Nikolić
Ratna zbivanja u općini Bugojno 417

zbornik vitez.indd 6 23.10.2024. 10:25

Filip Filipović
Ahmići prije i poslije 433

Tomislav Rajić
Travnik iz prve ruke - svjedok vremena: Formiranje vlasti nakon izbora 1990. 435

Tihomir Blaškić
Obrana Operativne zone Srednja Bosna: Tragičan oružani sukob između Muslimana/Bošnjaka i Hrvata 1993. - 1994. godine: Svjedočenje zapovjednika 451

Korišteni izvori i literatura 509

Kazalo imena 519

zbornik vitez.indd 7 23.10.2024. 10:25

DARKO JUKA

Književnik i novinar
Mostar

KRIVOTVORENJE POVIJESTI

Narativni zaokret poimanja rata kroz primjer pisanja *Mostarskoga jutra* u odnosu na suvremene muslimansko-bošnjačke institucionalne i medijske težnje u tumačenju ratnih zbivanja

Zaokret u muslimansko-bošnjačkom tumačenju ratnih zbivanja u BiH, kako iz razdoblja srpsko-crnogorske agresije na BiH i nesrpske narode u njoj, tako i iz razdoblja muslimanskoga oružanog napada na hrvatski živalj na dotad slobodnomu ozemlju pod nadzorom Hrvatskoga vijeća obrane (HVO) ili pod nadzorom snaga Armije Republike BiH (Armija RBiH), nastao je već samim početkom hrvatsko-muslimanskih oružanih sukoba iz druge polovine 1992. i početka 1993. godine. Kroz godine rata i desetljeća poraća manipuliranje činjenicama dosegnulo je razinu *nove povijesti* koja izrasta u dogmativni narativ današnjice.

Ta gibanja, te strategije muslimansko-bošnjačkih akademsko-intelektualnih krugova koji su ideolozima bošnjačkih unitarističkih programa i htijenja, ne ostaju tek na aktivnostima nevladinih udruga. Lažne postavke o ratnim zbivanjima s ovoga podneblja prelijevaju se u općeprihvaćenu istinu o Domovinskom ratu i u stranim tiskovinama, povijesnim udžbenicima, pismohranama i knjižnicama, dospjevši, nepunih trideset godina od svršetka rata, i u medijski, školski pa i životni prostor dijela domoljubno i povijesno neosviještene hrvatske javnosti, osobito u Republici Hrvatskoj.

Time je zaokružen još u ratu postavljen strateški cilj tzv. informacijskog ratišta kojega su prvotno provodile sigurnosne službe Armije RBiH, a nastavili muslimansko-bošnjačka intelektualna zajednica i mediji koji, nalogodavno, djeluju u zacrtanu smjeru.

Ponajbolje tu činjenicu oslikava javno traženje imenovanja jednoga od zagrebačkih trgova imenom ahmićkih žrtava. Provedba je to gotovo trideset godina staroga plana trajnog stigmatiziranja cjelokupne nacionalne zajednice Hrvata u BiH. A gdje bi to bilo bolje okruniti nego u glavnom gradu Hrvatske, za koji snažni propagandni stroj kaže kako je ravnao orkestriranim pokoljima u izvedbi HVO-a.

Književnik Milo Jukić objavio je svjedočanstvo novinara i diplomate Dragana Đurića o tome kako su, nekada u drugoj polovini 90-ih godina prošloga stoljeća, redakcije *Nacionala*, *Globusa* i *Feral Tribunea* dobile nalog: "Od danas za nas tema zločina Bošnjaka nad Hrvatima u BiH ne postoji."[1]

Riječ je o začetcima danas razmahane nakane stigmatiziranja hrvatskoga naroda u BiH koji je, malobrojan, ali otporan, nalogodavcima tih htjenja bio stalna smetnja pa ga je trebalo učinkovitim

[1] https://www.jergovic.com, *Triptih o Muhamedu Pekmezu, Draganu Đuriću i vodi svetog Jakova za abdest*, (pristup ostvaren 4. 4. 2022.)

zbornik vitez.indd 343 23.10.2024. 10:25

metodama raspale Jugoslavije obilježiti biljegom kolektivne krivnje. Ta iskonstruirana krivnja koja bi se osobito osokolila trajnim pečatom na jednomu od trgova hrvatske metropole u vječnosti bi svjedočila sudbinski opasnu laž.

Dezinformacijski se rat vodi neprekinuto na više bojišnica, a uporno se doima da Hrvati nemaju valjan odgovor. Zapravo, manjka nam stvarna zanosa u toj (virtualnoj) borbi koja ostavlja i te kako stvarne, opipljive i trajne posljedice na hrvatsko nacionalno biće.

Hrvatsko je društvo danas osjetno duboko podijeljeno i zaglušujuće je snažan *mainstream* narativ koji omalovažava vrijednosti Domovinskoga rata, obezvrjeđuje hrvatske branitelje, domoljublje karakterizira nepoželjnim reliktom prošlosti, rastače hrvatske državotvorne osjećaje, a onima upornima na tragu njegovanja poštovanja prema hrvatskoj borbi i žrtvi lijepi etikete nacionalista, sljedbenika ideologije fašizma i sl.

Jedan od učinkovitih načina uzvratna udara na danas dominantne krivotvorine, *de facto* iskrivljene činjenice o povijesnim zbivanjima na našem podneblju, jest puštanje u eter stvarna neprijateljeva glasa koji izgovara istinu. Manipulator je, naime, uistinu prvotno govorio i pisao istinu.

Muslimani, politički i vojno nepripravni na srpsko-crnogorsku agresiju i krvavu realizaciju (još žive) velikosrpske čežnje, na najvećem su dijelu BiH prvu polovinu 1992. preživjeli i opstali isključivo zahvaljujući Hrvatima. Dok je Sarajevo odbacivalo realnost reagirajući na žrtve Ravnoga porukom kako to nije njihov rat, Hrvati su organizirali čvrst i učinkovit oružani i politički sustav obrane. Na cjelokupnu prostoru zaokruženu imenima Herceg Bosne i HVO-a, od srpskih su sijača smrti ostali zaštićeni svi narodi uključujući i Muslimane i malobrojne Srbe koji tada ne krenuše za pozivima Beograda, Pala ili Knina.

U tomu razdoblju ni u muslimanskom javnom prostoru nema kalkulacija. Na stranicama medija, koji niču iz prvih samoorganiziranja Muslimana, pisanja su uglavnom oslobođena političko-zakulisnih taktika koje će krenuti poslije s ozbiljnijim iskrama između HVO-a i Armije BiH u drugoj polovini 1992. godine.

Mostarsko jutro, službeno glasilo Samostalnoga bataljona odbrane Mostar, jedine mostarske bojne u sastavu HVO-a Općinskoga stožera Mostar i zapovjedno u cijelosti podređene HVO-u, kojoj su većinski pripadali Muslimani, primjer je takove tiskovine. Izišlo je svega deset brojeva od kojih osam redovnih i jedan kao posebno izdanje objavljeno u vrijeme prije hrvatsko-muslimanskoga rata (lipanj 1992. - veljača 1993.), dok je onaj posljednji otisnut u veljači 1994. godine.

Doći do svih deset brojeva tražilo je godine upornosti. Ratna je izdanja uopće teško prikupiti, osobito kompletirati. Osim toga, dio brojeva nakon rata pomno je uklanjan upravo zbog tekstova na koje se u ovom radu osvrćemo.

Upravo se kroz tih deset brojeva kristalizira sva licemjernost muslimansko-bošnjačke politike, uz jasan slijed početnoga strastvenoga svjedočenja istine u brojevima koji izlaze do kolovoza i rujna 1992. godine, potom primjetnoga zaokreta u retorici koja čitatelju nudi suštinski različit pogled na ratnu stvarnost u odnosu na većinu dotad objavljenoga, do kulminacije u najstrastvenijem obliku mržnje prema Hrvatima koje 1994. *Mostarsko jutro* narativno identificira kao ustaše, agresore, zločince i osnivače konclogora. *Salto mortale* u svega deset novinskih izdanja.

Rabeći preslike izvornih tekstova iz *Mostarskoga jutra*, izravno sam opovrgnuo pet danas dominantnih narativa koji se agresivno protežu javnim diskursom u bošnjačkim, čak dijelom i hrvatskim medijima, otkud se ta iskrivljena tumačenja nedavne povijesti prelijevaju i u globalni medijski i znanstveni prostor pa i u nove školske knjige, premećući se u školsko gradivo i za potomke pripadnika HVO-a.

zbornik vitez.indd 344 23.10.2024. 10:25

Narativ prvi: Mostar je u lipnju 1992. oslobodila Armija RBiH[2]

Odgovor:

– Izvadak iz nepotpisana uredničkoga uvodnika, naslovljena "Srce i čelik!", s naslovne stranice *Mostarskoga jutra* iz srpnja 1992. godine:

> Mostar je slobodan! Srbocrnogorski četnički razbojnici, uz zdušnu pomoć artiljerijskih stručnjaka bivše "JNA", ušančeni na Orlacu, Vardi, Humu, Mazoljicama i Fortici, samouvjereno su mislili da čelikom mogu pobijediti srce. Ali oslobodilačke jedinice Hrvatskog vijeća obrane, sastavljene od Hrvata, Muslimana i ostalih građana, očitale su im lekciju iz hrabrosti, odlučnosti, a bogme i iz vojne strategije i taktike. (...)[3]

– Izvadak iz teksta "Golgota lijeve obale" autora Mugdima Karabega, objavljena u *Mostarskomu jutru* u srpnju 1992. godine:

> (...) Pronose se glasovi kako četnici odvode Muslimane i Hrvate u nepoznatom pravcu. Neko šapuće kako su pokupljeni svi muškarci iz skloništa Zalik. Očekujemo da svaki čas bane krvava horda, da nas povede na stratište. Gladni smo, žedni, uplašeni. Ne znamo šta se događa. Čujemo detonacije i pucnje. Neko virnu kroz prozor i van sebe od sreće viknu: "Ovo su naši!" "Ma, kako naši?" "Borci HVO, vidio sam oznake!" Sloboda je došla. Izbavljeni smo iz pakla. (...)[4]

Narativ drugi: Mostarski bataljon nije bio u sastavu HVO-a

Odgovor:

– Izvadci iz razgovora novinara Omera Vatrića s Arifom Pašalićem, zapovjednikom Samostalnoga bataljona odbrane Mostar, objavljena u *Mostarskomu jutru* u srpnju 1992. godine pod nazivom "Stići će vas naša raja":

> (...) U komandnom smislu poštujemo zapovjedništvo Općinskog stožera HVO po svim elementima, ali smo kao jedinica samostalni s obzirom na postanak, razvoj strukturu i neposredno rukovođenje i komandovanje bataljonom. (...)[5] U nastavku teksta, o oslobađanju istočne obale Mostara Pašalić kaže: (...) Nije to zasluga isključivo Samostalnog bataljona. To je zasluga svih postrojbi HVO, jer smo pod jedinstvenom komandom, jer smo jedinstveno planirali i izvršavali sve zadatke, a što se Bataljon našao u središtu tih dejstava to je bilo i normalno. (...)[6]

– Izvadak iz referata Arifa Pašalića, objavljena u *Mostarskomu jutru* u kolovozu 1992. godine pod nazivom "Prvih 100 dana rata":

> (...) Sa početkom borbe, u prvim okršajima, sa bolje tehnički opremljenim i naoružanim četničkim formacijama uočava se da dotadašnja organizacija jedinica TO nije podesna i borbeno

---

[2] Kao oponent *Lipanjskim zorama*, odnosno hrvatskoj vojno-redarstvenoj operaciji oslobođenja istočne obale Mostara i doline Neretve, naknadno je uspostavljena manifestacija *Putevima pobjede* kojom se godinama plasira priča o tome kako je Mostar u lipnju 1992. od srpsko-crnogorskih postrojbi i ostataka JNA oslobodila Armija RBiH.

[3] "Srce i čelik", *Mostarsko jutro*, br. 2, Mostar, 5. 7. 1992., naslovnica.

[4] Mugdim Karabeg, "Golgota lijeve obale"', *Mostarsko jutro*, br. 2, Mostar, 5. 7. 1992., str. 3.

[5] Omer Vatrić, "Stići će vas naša raja", *Mostarsko jutro*, br. 2, Mostar, 5. 7. 1992., str. 3. - 4.

[6] *Isto.*

zbornik vitez.indd 345 23.10.2024. 10:25

prilagođena za takav krut i nemilosrdan rat. Saradnja sa postrojbama HVO već u početku borbe dovela je da se dotadašnja organizacijska struktura jedinica mijenja i 12. aprila 1992. godine formira se Samostalni bataljon odbrane Mostar, koji ulazi u sastav snaga HVO. (...)[7]

– Izvadak iz teksta Arifa Pašalića, objavljena u *Mostarskomu jutru* u rujnu 1992. pod nazivom "Borcima Prve mostarske brigade":

(...) U organizaciji, planiranju i vođenju borbe protiv četnika i ostataka bivše JNA u okviru HVO Prva mostarska brigada je zajedno sa ostalim jedinicama ovog Vijeća zadala snažan udarac neprijatelju i dalje će biti u prvim redovima opšteg fronta za oslobođenje Republike Bosne i Hercegovine. (...)[8]

Narativ treći: Herceg Bosna je paradržavna tvorevina, HVO paravojska

Odgovor:

– Izvadak iz članka 6. pretiska *Sporazuma o prijateljstvu i suradnji između Republike BiH i Republike Hrvatske*, objavljena u obliku novinskoga podliska u *Mostarskomu jutru* u kolovozu 1992.:

(...) Oružani dio Hrvatskog vijeća obrane sastavni je dio jedinstvenih oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine. (...)[9]

– Izvadak iz pretiska *Odluke* Kriznoga stožera Općine Mostar (*Krizni štab općine Mostar*) od 29. travnja 1992., kojom je zaštita i obrana Grada Mostara povjerena Hrvatskomu vijeću obrane - Općinskomu stožeru Mostar, a čijim su potpisnicima Milivoj Gagro, Ismet Hadžiosmanović, Zijad Demirović, Borislav Puljić, Josip Škutor, Mehmed Behmen, Ilija Filipović, Fikret Bajrić i Jole Musa. Pretisak *Odluke* objavljen je u posebnu izdanju *Mostarskoga jutra* u rujnu 1992. godine:

Na temelju Naredbe Republičkog štaba za civilnu zaštitu, kao i zaključka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine donesenih 04.04.1992. godine i 10.04.1992. godine i Odluke o proglašenju neposredne ratne opsanosti (opasnosti, nap. a.) na području općine Mostar broj 1/92 od 09.04.1992. godine, kao i Odluke o povlačenju jedinica JNA sa teritorije Republike Bosne i Hercegovine, koju je donijelo Predsjedništvo Republike BiH od 27.04.1992. godine, Krizni štab općine Mostar, polazeći od činjenice da se općina Mostar nalazi u stanju djelomične okupacije od strane jedinica takozvane Jugoslavenske narodne armije i paravojnih formacija koje u sadejstvu sa njom vrše oružana dejstva po civilnim objektima, istovremeno pljačkajući privredne subjekte i porodične kuće i odvodeći u zarobljeništvo stanovnike ove općine, kao i činjenicu da takozvana JNA i druge paravojne formacije koje dejstvuju skupa s njom ne priznaju legitimne i legalne organe vlasti Republike Bosne i Hercegovine niti općine Mostar donosi sljedeću

[7] Arif Pašalić, "Prvih 100 dana rata", *Mostarsko jutro*, Mostar, br. 3, Mostar, 12. 8. 1992., str. 3.

[8] Arif Pašalić, "Borcima Prve mostarske brigade", *Mostarsko jutro*, Mostar, br. 4, Mostar, 8. 9. 1992., str. 3.

[9] "Sporazum o prijateljstvu i suradnji između Republike BiH i Republike Hrvatske", *Mostarsko jutro*, Mostar, br. 3, Mostar, 12. 8. 1992., podlistak.

zbornik vitez.indd 346 23.10.2024. 10:25

ODLUKU
I

Takozvana Jugoslavenska narodna armija i druge paravojne formacije koje djeluju skupa s njom proglašavaju se neprijateljske i okupatorske formacije na području općine Mostar.

II

Zaštita i odbrana grada Mostara od formacija iz člana 1. povjerava se Hrvatskom vijeću obrane - Općinskom stožeru Mostar, te pripadnicima Ministarstva unutrašnjih poslova - centar Mostar. (...)[10]

Narativ četvrti: Muslimani su se prvi samoorganizirali u obrani

Odgovor:

– Izvadak iz nepotpisana razgovora s Mithatom Hujdurom Hujkom, zapovjednikom Prve mostarske brigade, objavljenim u *Mostarskomu jutru* u veljači 1992. pod nazivom "Sve u ime naroda i demokratije":

(...) Dolazak rezervista u Mostar za nas je bio znak da se moramo organizirati i naoružavati. Na to su nas i Hrvati upozoravali. Prve puške na Luku (mostarsko naselje s većinskim muslimanskim življem, nap. a.) donosimo Nino Sefić, Ćeba Čelebić, rahmetli Azer Husković (poginuo na Luci) i ja. Mnogi su nam se tada smijali. Oružje smo dobivali od SDA i nekih ljudi iz HVO. (...)[11]

Narativ peti: Hrvatska je agresor na BiH, kreator, nalogodavac i provoditelj UZP-a

Odgovor:

– Izvadci iz nepotpisana teksta, objavljena u *Mostarskomu jutru* u lipnju 1992. pod nazivom "Hvala Hrvatskoj i Hrvatima":

Na hiljade građana Mostara, žena, nedorasle djece i starih ljudi, našlo je utočište u Hrvatskoj, Sloveniji, Makedoniji i inostranstvu. Daleko ih je, međutim, najviše u Hrvatskoj, prvenstveno u priobalnim dijelovima Dalmacije. Smješteni su u privatne kuće, hotele i javne objekte. (...) Ranjeni mostarski borci kao i ostali građani zbrinuti su u brojnim bolnicama na tlu Hrvatske, gdje im se pruža savremena medicinska pomoć. Zbog te ljudske plemenitosti hvala Hrvatskoj i Hrvatima![12]

– Izvadak iz teksta "Pokloni ranjenim borcima u Splitu", autora Mugdima Karabega, objavljena u *Mostarskomu jutru* u kolovozu 1992.:

Organizacija Crvenog polumjeseca BiH koja je odnedavno počela da djeluje u Mostaru, obezbjedila je cigarete, majice, i naljepnice za 200 boraca ranjenih na ratištima BiH. Delegacija ove

[10] "Odluka", *Mostarsko jutro*, Mostar, posebno izdanje, Mostar, 13. 9. 1992., str. 5.
[11] "Sve u ime naroda i demokratije", *Mostarsko jutro*, br. 8, Mostar, 2. 1992., str. 3.
[12] "Hvala Hrvatskoj i Hrvatima", *Mostarsko jutro*, br. 1, Mostar, 11. 6. 1992., str. 4.

zbornik vitez.indd 347 23.10.2024. 10:25

humanitarne organizacije posjetila je u tri navrata bolničke objekte Firule i objekte Vojne bolnice u Splitu. (...)[13]

– Izvadak iz teksta "Znamo zašto smo se borili" autora Damira Pediše, objavljena u *Mostarskomu jutru* u studenom 1992.:

(...) Služba IPD nedavno je organizovala posjetu ranjenim borcima Prve mostarske brigade. Iz Mostara smo krenuli Sulejman Hadžiosmanović, Hilmo Rogonja, Šemsudin Durkić - snimatelj, Sejo Kevrić i ja. Cilj putovanja je Vojna bolnica Split, bolnica na Firulama, Vojna bolnica "Lora", te Rehabilitacioni centar "Kalos" u Vela Luci na Korčuli. (...)[14]

– Izvadak iz teksta "Šejtan-minuta u Brelima" autora Mugdima Karabega, objavljena u *Mostarskomu jutru* u rujnu 1992.:

(...) Hrvatski domaćini su strpljivi, ljubazni, predusretljivi, iako je teško izlaziti na kraj s hiljadama beskućnika, nervoznih, ljutih, a ne znaju na koga, spremnih na kavge i brze reakcije. Ipak, svi su udomljeni, jedni dobijaju besplatne obroke u restoranima, drugi se obraćaju Karitasu, Merhametu ili Crvenom krstu. (...)[15]

– Izvadak iz teksta "Stići će vas naša raja" autora Omera Vatrića, objavljena u *Mostarskomu jutru* u srpnju 1992.:

(...) Borci i komandant Samostalnog bataljona odbrane Mostara posebno se zahvaljuju Republici Hrvatskoj i svim ljubaznim domaćinima na gostoprimstvu, koje su pružili njihovim obiteljima svih dosadašnjih ratnih dana. Ta je pomoć, kako ističu, kao i sigurnost vlastitih obitelji na morskoj obali i otocima bila od posebnog značaja za moral i borbenu spremnost boraca. Jednaku zahvalnost borci i komandant iskazuju bolnicama u Grudama i Splitu, liječnicima i drugom osoblju, koji su brinuli i još uvijek brinu o ranjenim borcima Samostalnog bataljona odbrane Mostara.16

– Izvadak iz teksta "Na zajedničkom poslu" autora Džemala Raljevića, objavljena u *Mostarskomu jutru* u srpnju 1992.:

(...) "Karitas" je, možemo slobodno reći, izgradio grandiozan most solidarnosti kojom pomoć Mostaru stiže iz cijelog svijeta. Za uspjeh humane akcije, prema riječima fra Ivana Ševe, gvardijana Franjevačkog samostana, najzaslužniji su franjevci diljem Evrope i Amerike, zatim prijatelji Međugorja iz Italije i Njemačke. Mnogo tih ljudi u humanom lancu "Karitasa" angažirano je na ovim često iscrpljujućim poslovima, ali ovdje se niko ne žali. Važno je samo pomoći ljudima. (...)[17]

Zaokret u retorici *Mostarskoga jutra*

Vratimo se na izjavu Arifa Pašalića, objavljenu u *Mostarskomu jutru* u kolovozu 1992.:

(...) Saradnja sa postrojbama HVO već u početku borbe dovela je da se dotadašnja organizacijska struktura jedinica mijenja i 12. aprila 1992. godine formira se Samostalni bataljon odbrane Mostar, koji ulazi u sastav snaga HVO. (...)[18]

---

[13] Mugdim Karabeg, "Pokloni ranjenim borcima u Splitu", *Mostarsko jutro*, br. 3, Mostar, 12. 8. 1992., str. 13.
[14] Damir Pediša, "Znamo zašto smo se borili", *Mostarsko jutro*, br. 6, Mostar, 24. 11. 1992., str. 6.
[15] Mugdim Karabeg, "Šejtan-minuta u Brelima", *Mostarsko jutro*, br. 4, Mostar, 8. 9. 1992., str. 14.
[16] O. Vatrić, "Stići će vas naša raja", str. 3. – 4.
[17] Džemal Raljević, "Na zajedničkom poslu", *Mostarsko jutro*, br. 2, Mostar, 5. 7. 1992., str. 14.
[18] Arif Pašalić, "Prvih 100 dana rata", str. 3.

zbornik vitez.indd 348 23.10.2024. 10:25

Zaokret slijedi u 7. broju tiskovine, u svjetlu izrazitih napetosti između hrvatskih i muslimanskih vojnih snaga u BiH:

– Izvadak iz nepotpisana teksta "Od bataljona do korpusa Armije BiH", objavljena u *Mostarskomu jutru* u prosincu 1992.:

> (...) Sa početkom borbe protiv četnika i ostataka bivše JNA u koordinaciji sa HVO na ovim prostorima jačale su postojeće jedinice i svakodnevno u ljudstvu i naoružanju postajale jedan od faktora borbe protiv agresora. (...) Formiranje 4. korpusa i njegovog Zapovjedništva je organizacijski proces formiranja Armije BiH na ovim prostorima i doprinos snazi u borbi zajedno sa HVO - Općinskim stožerom Mostar i njihovim postrojbama na ovim prostorima. (...)[19]

Za razliku, dakle, od prijašnjih razgovora sa zapovjednikom Pašalićem koji govori o Bataljunu *u sastavu HVO-a*, u gotovo istovjetnim rečeničnim konstrukcijama *Mostarsko jutro* u prosincu 1992. donosi formulacije: *u koordinaciji s HVO* / *u borbi zajedno s HVO*...

Inače, od listopada 1992. zamjetno se, a u mjesecima koji slijede gotovo u potpunosti izostavlja uloga HVO-a u objavama o mostarskim ratnim danima s početka srpsko-crnogorske agresije, u čemu prednjači novinar Alija Behram koji se snažno aktivira u 5. broju *Mostarskoga jutra*.

Začetak dogmativnih muslimansko-bošnjačkih narativa današnjice:

– Izvadak iz teksta "Zbijmo svoje redove" autora Seida ef. Smajkića, muftije hercegovačkoga, objavljena u *Mostarskomu jutru* u veljači 1994.:

> (...) Mada je neprijateljski ustaško-četnički savez veoma snažan, Muslimani ne smiju postati malodušni i klonuti duhom. (...)[20]

– Izvadak iz nepotpisana uredničkoga uvodnika, naslovljenoga "Viza za budućnost", objavljena u *Mostarskomu jutru* u veljači 1994.:

Tekst donosi pojam *agresija HVO-a na Mostar*[21] i, kao da zapise iz prethodnih devet brojeva glasila više nitko ne će vidjeti, nastavlja:

> (...) Mostarsko jutro, rođeno i odnjihano u krilu Samostalnog bataljona odbrane Mostara, imalo je neobičan i nimalo lak novinarski put. Naime, nije uvijek bilo lako promovisati ideje bošnjaštva, pisati afirmativno o bh istoriji, bosanskom jeziku ili o Armiji "ljiljana" u vrijeme najveće velikohrvatske pomame u Hercegovini. (...)[22]

U posljednjem broju *Mostarskoga jutra* na stranice tiskovine ulaze Seid ef. Smajkić i Safet Oručević čime se zatvara krug vodećih kreatora krivotvorene povijesti ratnoga Mostara. Širi se otvorena mržnja prema Hrvatima. Tako, primjerice, autor Ramo Masleša u 6. broju *Mostarskoga jutra* u tekstu "Provođenje rasne teorije"[23] piše o srpskomu nacionalšovinizmu koristeći fraze poput nacistička geopolitika, teorija krvi i tla[24] itd. U posljednjem 9. broju ovoga glasila Masleša se, u tekstu

[19] "Od bataljona do korpusa Armije BiH", *Mostarsko jutro*, br. 7, Mostar, 24. 12. 1992., str. 3.
[20] Seid Smajkić, "Zbijmo svoje redove", *Mostarsko jutro*, br. 9, Mostar, 2. 1994., str. 2.
[21] "Viza za budućnost", *Mostarsko jutro*, br. 9, Mostar, 2. 1994., str. 3.
[22] "Viza za budućnost", str. 3.
[23] Ramo Masleša, "Provođenje rasne teorije", *Mostarsko jutro*, br. 6, Mostar, 24. 11. 1994., str. 19.
[24] *Isto.*

zbornik vitez.indd 349 23.10.2024. 10:25

"Velikohrvatska politika krvi i gvožđa", javlja sa sličnim tezama, ovoga puta pripisujući Hrvatima etikete *velikohrvatske politike krvi i gvožđa*, *ustaških mitova*, *barbarskih kolektiva*[25] itd.

Zaključak

Krivotvorenjem povijesne istine i postavljanjem novih, strateški pomno iskonstruiranih poimanja o ratnim zbivanjima u središnje mjesto *mainstream* medija te znanstvene i opće komunikacije, nastoji se Muslimane održati u narativu jedine žrtve rata, a Hrvate obilježiti, poniziti, duhovno razoružati i tako otvoriti put *rješenju hrvatskoga pitanja* u BiH provedbom građanske ideje koja je tek opakom krinkom bošnjačkoga unitarizma.

Stigma kolektivne krivnje izniman je teret koji ne dopušta nacionalnomu biću rasti i razvijati se, koji etiketira i traži poniznost pred očima svijeta. Koliko je to Jugoslavija dobro radila, a koliko se čak ni danas hrvatska diplomacija nije u stanju nositi s posljedicama toga djelovanja, kao primjer svjedoči činjenica da i sada na mrežnim stranicama enciklopedije *Britannica* stoji podatak o 350.000 do 450.000 ubijenih u jasenovačkom logoru.[26]

Jednom kada na nacionalno biće uspješno nalegne stigma kolektivne krivnje, ona ostaje trajati...

Hrvatima je pitanje nacionalnoga prioriteta konačno iznaći odgovor na izrežirane napade i iskonstruirane inačice nedavne povijesti. Pitanje je nacionalnoga usuda razotkriti kreacije, razgolititi laž i njezine promotore te osloboditi zatočenu istinu.

Vrijeme je svekolikoj javnosti maknuti s očiju naočale s namještenim slikama o BiH koje im godinama manipulatori hipnotički vrte. Istina jest voda duboka, ali nije prijetnja u dubini, prijetnja su oni koji vodu mute. Izbistriti nam je vodu ili zauvijek pod njom nestati.

[25] Ramo Masleša, "Velikohrvatska politika krvi i gvožđa", *Mostarsko jutro*, br. 9, Mostar, 2. 1994., str. 19.

[26] https://www.britannica.com, *Croatia*, 10. 5. 2023.

zbornik vitez.indd 350 23.10.2024. 10:25

zbornik vitez.indd 351 23.10.2024. 10:25

MOSTARSKO JUTRO

REPUBLIKA BOSNA I HERCEGOVINA
MOSTAR
BROJ 2. 5. JULA 1992.

PREKO VODE DO SLOBODE

V SRUŠILI STE NAM MOSTOVE. NISTE RAZDVOJILI OBALE. V MI SMO JAČI.

SRCE I ČELIK

Mostar je slobodan!

Srbocmogorski četnički razbojnici, uz zdušnu pomoć artileljerijskih stručnjaka bivše „JNA", ušančeni na Orlacu, Vardi, Humu, Mazoljicama i Fortici, samouvjereno su mislili da čelikom mogu pobijediti srce. Ali oslobodilačke jedinice Hrvatskog vijeća obrane, sastavljene od Hrvata, Muslimana i ostalih građana, očitale su im lekciju iz hrabrosti, odlučnosti, a bogme i iz vojne strategije i taktike. Izvanredno smišljenim i još bolje izvedenim akcijama naizgled neosvojiva agresorska gnijezda padala su jedno za drugim, kao prezrele, trule kruške. Znamenja pobjednika oslobodilaca zavijorila su se tamo gdje se dojuče kočoperio krvnik. Pobjedonosni ishod prve bitke za Mostar sasvim je logičan.Četničke horde, hrabre kada su iza artiljerijskih cijevi, kada ruše, pale, pljačkaju, kolju i istjeruju, preobražaju se u jadne kukavice čim počne borba prsa u prsa.Bježali su s lijeve obale Neretve i okolnih uzvišica glavom bez obzira, ostavljajući opljačkani plijen, svoje mrtve, ranjene i opkoljene. Još jednom se potvrđuje prastara maksima da pravda na kraju uvijek ostaje pobjednik. Radovan Karadžić i njegova krvnička svita petog jahača apokalipse, ako pos jeduju i trunku razuma naučili su nešto iz hercegovačke lekcije neće niti mogu proći sa prljavom igrom stvaranja „čistih srpskih teritorija"

Hvala i čestitke našim hrabrim oslobodiocima !

zbornik vitez.indd 352 23.10.2024. 10:25

S druge strane pakla

GOLGOTA LIJEVE OBALE

Piše: Mugdim Karabeg

Dvanaesti maj 1992. godine, kasno poslijepodne. Srbočetnička artiljerijska kanonada raspamećeno bombarduje lijevu obalu. Sve smrdi na barut. Zidovi zgrada nestaju u oblacima prašine. Dijelovi granata fijuču na sve strane. Pakao traje do ranog jutra. Uplašeno smo šćućureni u podrumu na Mazoljicama. Ne znamo šta se događa. Izjutra prijeteća tišina. Čujemo glasove na ulici. Bojažljivo virkamo kroz prozorčiće. Grupice vojnika bivše JNA, uglavnom mlađi ljudi, spuštaju se prema Titovoj i Fejićevoj ulici.

Čuje se lom stakla na izlozima. Četnički pljačkaši upadaju u radnje, pljačkaju tehničku robu, odjeću, obuću, hranu i sve što im izgleda vrijedno i primamljivo. Vidimo pripite grupice u raznim uniformama. Šešeljevci, „beli orlovi", srpski „teritorijalci". Bradati i bez brade. U rukavicama i bez rukavica. Tovare robu u automobile, autobuse, manje i veće kamione. Neki nose plijen u naramku, neki se zametli vrećama. Pjevaju četničke pjesme, međusobno se svađaju. Oko nas atmosfera užasa. Šta nas tek očekuje?

Boravimo u kućama dok ne pripuca. A paljba kao da ne prestaje. Pljačkaši nas tako tjeraju u mišije rupe kako bi neviđeni mogli obavljati svoj lopovski posao. Nastojimo doći do malo hrane, skrivamo je u budžake, zlu ne trebalo. To se kasnije pokazalo kao veoma mudro. Jer hrane je ubrzo nestalo, jeli smo kriomice zalogajiće i kupili mrvice. Kada je nestalo vode, skupljali smo kišnicu.

Četnici navraćaju u naselje. Ponašaju se bahato. Stalno zapitkuju: „Šta si ti po nacionalnosti?" „Musliman", odgovaram nekako prkosno, ali se užasnim strahom u dubini srca. „Sutra ćemo svim Hrvatima i Muslimanima početi vaditi oči, a onda rezati dijelove tijela!" Nas muškarce je strah, žene su se ukočile od užasa.

Ponekad zasjednu u našoj blizini, prepričavaju slike zločina koje čine. Rezali su žrtvama noseve, zatim uši, onda vadili oči, pa klanje. Slutimo da se i nama sprema ista sudbina. Jesmo li bili naivni što nismo pratili situaciju i na vrijeme prebjegli sa lijeve na desnu obalu? Sada je, međutim, sve kasno. Ne smijemo se kretati ulicama, jer meci proliječu na sve strane. Čuli smo da su uz Neretvu i oko mostova snajperisti. Gađaju sve što se miče.

Zločinci pale javne objekte. Škole, zgradu SDK, Urbanistički zavod, Katastar. Oganj i dim dižu se na sve strane. Saznajemo kako pojedini mostarski Srbi nisu očekivali takve rušilačke akcije, očekujući da će lijeva obala vječno ostati njihova. Pridošlice iz Srbije i Crne Gore imali su, čini se, drugčije kalkulacije. Opljačkati, pobiti i krenuti kući s „ratnim plijenom". Nekoliko dana prije oslobođenja lijeve obale požari su učestali. Takozvana srpska policija Mostara diriguje paljenje muslimanskih i hrvatskih kuća. S male uzvišice vidimo kako oganj guta dobar dio Fejićeve ulice, ali i ostalih dijelova lijeve obale, od Titove do Neretve. Pronose se glasovi kako četnici odvode Muslimane i Hrvate u nepoznatom pravcu. Neko šapuće kako su pokupljeni svi muškarci iz skloništa Zalik. Očekujemo da svaki čas bane krvava horda, da nas povede na stratište. Gladni smo, žedni, uplašeni. Ne znamo šta se događa. Čujemo detonacije i pucnje. Neko virnu kroz prozor i van sebe od sreće viknu: „Ovo su naši!" „Ma, kako naši?" „Borci HVO, vidio sam oznake!" Sloboda je došla. Izbavljeni smo iz pakla. Trebalo je dugo da u to povjerujemo.

zbornik vitez.indd 353 23.10.2024. 10:25

SAMOSTALNI BATALJON ODBRANE MOSTAR

STIĆI ĆE VAS NAŠA RAJA

RAZGOVARAO: OMER VATROĆ

Od prvih dana rata mnogo se priča o mostarskom bataljonu. Bilo je o tome govora i prije aprila i početka neposrednih oružanih sukobljavanja između paravojnih formacija SDS-a, četnika, drugih terorista i pripadnika bivše JNA, sa braniteljima Mostara. Samostalni bataljon odbrane Mostara sada je već veteran, proslavljena jedinica branitelja grada.

S obzirom da u svim oružanim formacijama borce uvijek na određeni način privlače samostalne jedinice, jer obećavaju mnogo akcija i izvršavanja najtežih zadataka, prvo pitanje u razgovoru sa komandantom Samostalnog bataljona odbrane Mostara Arifom Pašalićem odnosilo se upravo na samostalnost i naziv samostalni bataljon.

- Samostalni bataljon znači opredjeljenje za odbranu grada Mostara, odbranu Hercegovine, odbranu BiH, kao suverene i nezavisne, međunarodno priznate države. To je jedno opredjeljenje koje iziskuje i traži nepoštednu borbu protiv agresora. To je bataljon u kojem se nalaze mladići, a ima i žena, koji žive u najužem gradskom jezgru, s lijeve i desne obale Neretve, počev od Luke, Carine, Brankovca, Starog grada, Cernice, Donje Mahale, do Šantićeve ulice.

To naravno, podrazumijeva jedinstven sistem komandovanja i koordiniranja borbenih akcija u okviru HVO.

Samostalni bataljon odbrane Mostar nastao je samoorganiziranjem naroda, prvenstveno Muslimana i Hrvata, po mjesnim zajednicama Carina, Brankovac, Luka i Donja Mahala. Osnovu organizovanja činili su građani rješeni i opredjeleni za odlučnu borbu protiv četnika i ostatka JNA. Posebnu ulogu i doprinos naoružavanju građana dali su SDA i HDZ u kojima su se posebno isticali gospoda: dr. Ismet Hadžiosmanović, Pero Zelenika, Suad Čupina, Dinko Slezak, Nail Nožić itd. Samu organizaciju bataljona podešavali smo prema uslovima, kao i prema HVO, da bi se uklopili u jedinstvenu borbu protiv jedinstvenog neprijatelja, a to su četnici i ostaci JNA. U vojničkom smislu mi izvršavamo sve obaveze.

U komandnom smislu poštujemo zapovjedništvo Općinskog stožera HVO po svim elementima, ali smo kao jedinica samostalni s obzirom na postanak, razvoj strukturu i neposredno rukovođenje i komandovanje bataljonom.

Prije nego što progovorimo o uspjesima, kojih je bilo mnogo, mislim da čitaoce zanima odgovor, ako ga je u ovom trenutku moguće dati, zašto je došlo do povlačenja sa lijeve obale?

-Ja ne bih sada o tome direktno govorio s obzirom da se način upotrebe bataljona i taktika vođenja borbenih dejstava tek može sumirati poslije rata. Mislim da će biti vremena i da će ljudi moći da analiziraju sve što se dešavalo od postanka do organizacije i pobjede, te da se pri tome jasno ukaže na uspjehe, ali i na greške i propuste. Mislim da je osnovna greška da bataljon, kao i sve snage odbrane Mostara, nisu tada bile dovoljno organizaciono i borbeno spremne da pruže tako jak otpor u odnosu na snage koje su izvršile agresiju na Mostar, posebno što mi nismo bili opremljeni za protuoklopnu borbu i odupiranje tako snažnoj artiljeriji. Gledao sam, kaže

komandant Pašalić, karte koje smo zaplijenili prilikom borbi po Podveležju i Fortici, gdje se vidi nekoliko hiljada granata planiranih sistemom vatre na pojedine gradske sektore. Početne teškoće su ispravljene zadivljujuće brzo. Branitelji su danas dobro organizovani, obučeni i naoružani, a ono što su u kratkom roku učinili vjerovatno će se izučavati u budućim vojnim akademijama kao nezabilježen podvig u taktici i herojstvu odbrane grada protiv tehnički daleko moćnijeg agresora. U svemu tome i Samostalni bataljon dao je nemjerljiv doprinos, kako u ukupnim borbama, tako i u onim završnim koje su počele prvog dana Kurban-bajrama do početka prelaska na lijevu obalu 14. juna kada su borci Samostalnog bataljona dobili izuzetno značajan zadatak.

Možete li nam, gospodine komandante, kazati nešto više pojedinosti o toj operaciji?

-Vi novinari to nazivate operacijom. To i jeste u nekom smislu operacija vraćanja druge obale pod kontrolu branitelja grada. Za mene, kao komandanta, to je bio jedan taktički zadatak koji je uspješno riješen na frontu dužine nekoliko stotina metara. Konkretno, na prostoru od Carinskog mosta do Lučkog i mosta Hasana Brkića, nije to zasluga isključivo Samostalnog bataljona. To je zasluga svih postrojbi HVO, jer smo pod jedinstvenom komandom, jer smo jedinstveno planirali i izvršavali sve zadatke, a što se Bataljon našao u središtu tih dejstava to je bilo i normalno. Prije svega, ja kao komandant, Bataljon i svi borci bili smo inicijatori akcije prelaska na lijevu obalu. Već je bio protekao duži period od napuštanja te strane Neretve, borci su postajali nestrpljivi, a neki su čak počeli sumnjati da su napravljene neke političke kalkulacije i podjele Mostara, što smo mi u radu s ljudima nastojali eliminirati smatrajući to petokolonaškom devizom.

Sačinili smo plan, koji nam je odobren od Zapovjedništva Općinskog i Glavnog stožera, a zatim u sadejstvu sa ostalim postrojbama HVO, posebno uz podršku artiljerije prešli smo na lijevu obalu. Tu treba istaći jedinicu vojne policije, koja je imala specijalne zadatke čišćenja terena prilikom stvaranja mostobrana.

Sam prelaz preko Neretve bio je specifičan. Nije se tu radilo o forsiranju, ili prelazu rijeke na način poznat u taktici ratovanja, jer nismo imali za primjenu takve taktike odgovarajuću opremu i tehniku. Bio je to, uslovno govoreći, vrlo primitivan prelaz. Primitivan u smislu primjene vrlo prostih sredstava. Divlju i plahovitu Neretvu čiji je protok regulisao agresor puštajući vodu sa uzvodnih brana, prelazili smo kajacima i jednim gumenim čamcem, čak su neki borci i plivali, a izlazili smo na prvu borbenu liniju.

Sve je to bilo moguće zahvaljujući ljudima sa Neretve, borcima Samostalnog bataljona i borcima drugih jedinica HVO koji su rođeni na Neretvi, koji znaju svaki njen kamen i svaki mostarski sokak.

Posebnu ulogu odigrao je izvanredni kajakaš i poznavalac Neretve Karlo Džeba, komandir jedne od jedinica Samostalnog bataljona. Zahvaljujući njemu 90% snaga prešli su Neretvu na jednom mjestu. Uz karla Džebu, bez sumnje, veliki je broj i drugih zaslužnih boraca i komandira jedinica.

-Naravno. Zaslužni su, praktično, svi koji su učestvovali u toj akciji, a najviše oni koji su svoje živote dali za slobodu Mostara. Takvih je 39 zaključno sa 26. junom, koji su tokom rata za oslobođenje šireg područja Mostara poginuli kao njegovi odlučni i hrabri branitelji. Još ih je 72 teže ili lakše ranjenih, i to su najzaslužniji naši ljudi, kaže komandant Samostalnog bataljona odbrane Mostara Arif Pašalić.

Ide li Bataljon na Sarajevo?

-Naši borci su se izjasnili i stalno izražavaju želju da idu na Sarajevo. Da li ćemo mi otići i svojom snagom pomoći razbijanju obruča oko Sarajeva to zavisi od planiranja viših komandi koje učestvuju oslobađanju Sarajeva. Mi smatramo svojom patriotskom dužnošću da Mostarski bataljon treba i mora pomoći oslobađanju Sarajeva, ali smo, isto tako, svjesni da Mostar još nije definitivno oslobođen. Sada mi u Mostaru imamo slobodno kretanje.

Međutim, raspored snaga neprijatelja na širem rejonu oko Mostara je takav da nam ne garantuje apsolutnu slobodu, što znači da se idalje mora voditi borba do konačnog uništenja neprijateljskih snaga, ili njihovog protjerivanja na udaljenost sa koje nas više ne može ugroziti. Drugo, lično sam mišljenja da Bataljon kao jedinica ne može kompletno napustiti Mostar i voditi borbena dejstva na drugom području. On jednim svojim dijelom traba da ostane tu gdje jeste, a dobrovoljački dio sastavljen od boraca koji su izrazili želju da idu na Sarajevo uputiti kao pomoć tom gradu da lakše dođe do slobode.

Mi već imamo jedan vod teških mitraljeza iz sastava Samostalnog bataljona odbrane Mostara koji se bori u okolini Sarajeva.

I, na kraju, treba reći da se Samostalni bataljon odbrane Mostara nalazi na zasluženom odmoru nakon neprekidnih borbenih akcija. Želimo im dobro zdravlje i bistro oko, a agresorima poručujemo - Stići će vas naša raja! Borci i komandant Samostalnog bataljona odbrane Mostara posebno se zahvaljuju Republici Hrvatskoj i svim ljubaznim domaćinima na gostoprimstvu, koje su pružili njihovim obiteljima svih dosadašnjih ratnih dana. Ta je pomoć, kako ističu, kao i sigurnost vlastitih obitelji na morskoj obali i otocima bila od posebnog značaja za moral i borenu spremnost boraca.

Dan uoči prelaska na lijevu obalu na šestom spratu zgrade Razvitak, "koju su četnici zapalili, osvanula je zastava države BiH sa zlatnim ljiljanima. Tu su zastavu izvjesili Ahmed Hadžić i Sule Repak. Nažalost svoju hrabrost i samostalno izvedenu akciju koju su Mostarci primili sa odobravanjem oni su platili životom. Njihove hrabrosti i hrabrosti svih palih branitelja grada uvijek ćemo se sjećati.

Jednaku zahvalnost borci i komandant iskazuju bolnicama u Grudama i Splitu, liječnicima i drugom osoblju, koji su brinuli i još uvijek brinu o ranjenim borcima Samostalnog bataljona odbrane Mostara

23.10.2024. 10:25
zbornik vitez.indd 354

MOSTARSKO JUTRO

IZDAVAČ
SAMOSTALNI BATALJON ODBRANE MOSTAR

REDAKCIJSKI KOLEGIJ

NAFIJA ĆATIĆ,
KARLO DŽEBA
ČAMIL SALAHOVIĆ,
DŽEMAL HAMZIĆ,
FARUK ĆUPINA,
SAFET ORUČEVIĆ,

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
DŽEMAL HAMZIĆ

TEHNIČKI I GRAFIČKI UREDNIK
NEDŽAD PAŠALIĆ

LEKTOR I KOREKTOR
OMER TIPURA

FOTOGRAFIJA
SEAD HADŽIABDIĆ
IFET KAPIDŽIĆ

PREVOD NA ENGLESKI
NADA KADRAGIĆ

SEKRETAR
SENAD EFICA

SLOG:
AOP SAMOSTALNOG BATALJONA ODBRANE MOSTAR
HASAN KEVELJ
OMER MESIHOVIĆ
SAMIR VEJZOVIĆ

TEHNIČKA PRIPREMA I ORGANIZACIJA ŠTAMPE
IBRICA RAHIMIĆ

TISKARA
RADE BITANGA
RATNO IZDANJE

Javni skup boraca Samostalnog bataljona odbrane Mostar održan 12.07.1992.

Prvih 100 dana rata

Iz referata komandanta Arifa Pašalića

Danas (12.7.1992) navršava se stotinu dana rata, kojeg su nam nametnuli četnici i ostaci bivše JNA. Stotinu dana najprljavijeg rata. Nezapamćenom mržnjom srpskih ekstremista strada nedužno muslimansko i hrvatsko stanovništvo. Stradaju građani Mostara. Ruši se i uništava kulturna i istorijska baština grada i sve što je ljudsko i svojstveno čovjeku. Samostalni bataljon odbrane Mostar nastao je samoorganiziranjem naroda, prvenstveno Muslimana i Hrvata, po mjesnim zajednicama Carina, Luka i Mahala. Osnovu organizovanja činili su građani riješeni i opredijeljeni za odlučnu borbu. U situaciji kada je oprema, naoružanje i dokumentacija bivše TO iz nerazumljivih razloga predana u ruke neprijatelja, Krizni štab općine Mostar 15. aprila postavlja Šemsudina Hasića za komandanta Općinskog stožera TO Mostar. Od tada nastaju promjene cjelokupnog sastava Općinskog stožera TO i aktivno se ostvaruje saradnja sa građanima i strankama SDA i HDZ. Užurbano se radi na naoružavanju, opremanju i formiranju jedinica za borbu protiv neprijatelja. Posebnu ulogu i doprinos u naoružavanju građana dali su SDA i HDZ u kojima su se posebno isticali gospoda Ismet Hadžiosmanović, Pero Zelenika, Suad Ćupina, Dinko Siezak, Nail Nožić itd. Sa početkom demonstracije sile od strane bivše JNA, a posebno dolaskom srpsko-crnogorskih rezervista, potpomognutih članovima SDS-a Mostara stanje u gradu postaje teško, posebno za muslimanski i hrvatski narod.

Poznata eksplozija u blizini kasarne Sjeverni logor bila je samo povod četnicima i bivšoj JNA za početak uništavanja grada i ostvarivanja plana velike Srbije. Već tada građani MZ Luka pokazuju odlučnost i pružaju otpor postavljanjem barikada, a ubrzo se cijeli grad blokira i počinje po načinu vođenja i razaranjima neviđeni rat na ovim prostorima. Do prelaza na lijevu obalu Neretve i protjerivanja četnika vodi se borba, uništava se grad, kulturno-istorijsko, vjersko i ostalo blago i vrijednosti koje se vijekovima stvaraju na ovim prostorima. Sa početkom borbe, u prvim okršajima, sa bolje tehnički opremljenim i naoružanim četničkim formacijama uočava se da dotadašnja organizacija jedinica TO nije podesna i borbeno prilagođena za takav krut i nemilosrdan rat. Saradnja sa postrojbama HVO već u početku borbe dovela je da se dotadašnja oranizacijska struktura jedinica mijenja i 12. aprila 1992. godine formira se Samostalni bataljon odbrane Mostar, koji ulazi u sastav snaga HVO.

Prvi komandant Bataljona bio je Suad Ćupina. Bataljon prolazi kroz teške trenutke borbe i pokazuje izuzetnu sposobnost i hrabrost. Borci Bataljona ulažu velike napore u borbi protiv tenkova, artiljerije, minobacača i snajpera, a svi sa običnim puškama, ponekad i bez dovoljno municije. Padaju prve žrtve, past će još, ali odlučnost boraca dokazuje da vodimo rat protiv agresora koji je genocidan. Agresora nezapamćenog po postupcima ubijanja, paljenja i pljačke, od lične do društvene imovine grada Mostara. Teška se borba vodila od 6. do 9. maja kada je lijeva obala bila privremeno izgubljena.

Po gubitku lijeve obale Neretve Bataljon konsoliduje svoje redove i njegove čete sastavljene od oko dvjesta ljudi po zapovjedi HVO Općinskog stožera Mostar od 21.5. do 13.6. izvršavaju zadatke u rejonu Raška Gora - Đubrani, gdje pokazuje primjernu organizaciju i borbenost. U nemilosrdnoj borbi s četnicima gubi četiri svoja borca. Poučeni iskustvom i ne mireći se sa gubitkom lijeve obale grada, borci Bataljona stalno insistiraju na vraćanju i zadavanju težeg udarca četnicima. Rano ujutro 14. juna u 03,00 sati počinju borbe i prelaz na lijevu obalu Neretve. Bataljon zajedno sa postrojbama vojne policije HVO vodi odlučnu bitku za povratak lijeve obale i tog dijela grada. Borba je teška, ali je bitno da je prelaz u klasičnom smislu izveden uspješno i neprimjeren u taktici vođenja borbe. Četa Cernica-Šantićeva na čelu sa komandirom Karlom Džebom prva prelazi preko Neretve, a za njima Carina, Luka i Vojna policija, Mahala, Vod Brankovac i ostali. Bilans je 14 poginulih i 23 ranjena. Cijena je velika, a sloboda lijeve obale još veća. U teškim borbama u rejonu Podveležja u tjeranju neprijatelja i držanju linije do konačne zadnje bitke 9. jula imali smo sedam mrtvih i 19 ranjenih. Konačni bilans borbe je - protjeran neprijatelj iz grada ali i teške rane za šezdesetoricom poginulih i stotinu ranjenih. U organizacijsko-formacijskom smislu Bataljon je imao svojih poteškoća od shvatanja potrebe vojnog organizovanja do vođenja rata, pa do pokušaja ostvarenja ličnih interesa i karijerističkih ciljeva. Nije rijetko da je bilo prisutno nisko mahalsko shvatanje odbrane, a zanemarivanje šireg cilja borbe protiv četnika.

Danas Bataljon broji oko 680 ljudi komande i komandne čete, pet četa, Samostalnog voda, Voda teških mitraljeza, Voda minobacača. Ističem 4. četu na čelu sa komandirom Karlom Džebom, 2. četu Luka i komandira Voda Brankovac, od boraca braću Humo, a za primjer saradnje pokojnog Tihomira Mišića i zapovjednika Ilićke bojne Ilju Vrlića. Zahvaljujemo se na svakoj pomoći i saradnji HVO, posebno zapovjedniku Jasminu Jaganjcu i dozapovjedniku Petru Zeleniki. Ističemo doprinos SDA, Merhameta, Preporoda, Karitasa, i svih ostalih vidova pomoći građana. Zahvaljujem se sredstvima informisanja na korektnom izvještavanju s obzirom na uslove u kojima su radili

zbornik vitez.indd 355 23.10.2024. 10:25

MOSTARSKO JUTRO

IZDAVAČ
PRVA MOSTARSKA BRIGADA

REDAKCIJSKI KOLEGIJ
NAFIJA ĆATIĆ,
KARLO DŽEBA
ČAMIL SALAHOVIĆ,
DŽEMAL HAMZIĆ,
FARUK ĆUPINA,
SAFET ORUČEVIĆ,

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
DŽEMAL HAMZIĆ

TEHNIČKI I GRAFIČKI UREDNIK
NEDŽAD PAŠALIĆ

LEKTOR I KOREKTOR
OMER TIPURA

FOTOGRAFIJA
SEAD HADŽIABDIĆ
IFET KAPIDŽIĆ

PREVOD NA ENGLESKI
NADA KADRAGIĆ

SEKRETAR
SENAD EFICA

SLOG:
AOP PRVE MOSTARSKE BRIGADE
HASAN KEVELJ
OMER MESIHOVIĆ
SAMIR VEJZOVIĆ

TEHNIČKA PRIPREMA I ORGANIZACIJA ŠTAMPE
IBRO RAHIMIĆ

TIŠKARA
RADE BITANGA
RATNO IZDANJE

BORCIMA PRVE MOSTARSKE BRIGADE

Prva mostarska brigada nastala je od Samostalnog bataljona odbrane Mostar koji je formiran od jedinica: „Carina", „Brankovac", „Luka", „Mahala", „Šantićeva" i „Cernica" kao početnog organizovanja građana Mostara za borbu i otpor četnicima i ostatku bivše JNA.

Put koji je prošla ova ratna jedinica je put samoorganizovanja u vodove i čete po mjesnim zajednicama, organizovanja u bataljon i stalnog jačanja u ljudstvu, naoružanju i opremi do punog borbenog sazrijevanja za višu formacijsko-organizacijsku strukturu - brigadu.

Kroz borbe za grad Mostar, za lijevu i desnu obalu Neretve, za Rašku Goru i Đubrane, za Bijelo Polje i Podveležje, pa do Dubrava i Lokava, ova jedinica je u nemilosrdnoj borbi protiv četnika i bivše JNA imala sedamdeset i jednog mrtvog borca, te stotinu i trideset teže i lakše ranjenih.

U formiranju Brigade neizmjerni doprinos dali su poginuli borci od prvog **Azera Huskovića**, pa do posljednjeg poginulog borca **Slobodana Kozomare**. U organizovanju, naoružavanju i vođenju ove jedinice poseban doprinos dali su SDA, HDZ, **Suad Ćupina, Nail Nožić, Midhad Hujdur, pokojni Tihomir Mišić, Petar Zelenika, Zdravko Zorić, Sejo Čelebić, Ilija Vrljić, Amer Bilalević** i mnogi drugi građani koji su svojim zalaganjem, prilozima i drugim doprinosima ugradili sebe u temelje naše jedinice. U organizaciji, planiranju i vođenju borbe protiv četnika i ostataka bivše JNA u okviru HVO Prva mostarska brigada je zajedno sa ostalim jedinicama ovog Vijeća zadala snažan udarac neprijatelju i dalje će biti u prvim redovima općeg fronta za oslobođenje Republike Bosne i Hercegovine.

Prvi komandiri jedinica, **Nijaz Jakupović, Hasan Karadža, Mustafa Isović, Sulejman Budaković-Tetak, Mirsad Husković, Karlo Džeba i Semir Temim-Senći, komandant Opštinskog štaba TO Šemsudin Hasić, prvi komandant Samostalnog bataljona odbrane Mostar Suad Ćupina, pa Arif Pašalić** i mnogi drugi komandiri jedinica, zajedno sa svojim borcima dali su doprinos u formiranju i vođenju ove jedinice. **Prva mostarska brigada je jedinica Armije Republike BiH** koja svojim djelovanjem, vođenjem borbe protiv četnika i ostataka bivše JNA, u sastavu HVO na ovom području daje doprinos oslobođenju Repubike BiH i u svom sastavu okuplja građane Mostara i šire, sposobne za borbu svih naroda i narodnosti sa opredjeljenjem da se bore za Republiku BiH, Hercegovinu, nedjeljivi Mostar i ostale gradove na ovom području, protiv zajedničkog neprijatelja - četnika i bivše JNA.

Faksimil Odluke o formiranju Prve mostarske brigade

U daljnjoj borbi i razvoju, Komanda i jedinice Brigade će dati - nesebičan doprinos općoj borbi za dobrobit svih naroda, narodnosti, građana Mostara i šire regije gdje bude borbeno djelovale, zajedno sa snagama HVO, protiv našeg zajedničkog neprijatelja, do konačnog oslobođenja države Republike Bosne i Hercegovine.

Svim borcima Prve mostarske brigade čestitam svečani čin stvaranja njihove jedinice i želim sreću u borbi protiv neprijatelja.

KOMANDANT
PRVE MOSTARSKE BRIGADE
ARIF PAŠALIĆ

zbornik vitez.indd 356 23.10.2024. 10:25

MOSTARSKO JUTRO

IZDAVAČ
PRVA MOSTARSKA BRIGADA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
DŽEMAL HAMZIĆ

TEHNIČKI I GRAFIČKI UREDNIK
NEDŽAD PAŠALIĆ-PAŠA

LEKTOR I KOREKTOR
MEVLIDA ČOLAKHODŽIĆ

SEKRETAR
SENAD EFICA

FOTOGRAFIJA
SEAD HADŽIABDIĆ
IFET KAPIDŽIĆ

KOMPJUTERSKA OBRADA
SANJA KAZAZIĆ
HASAN KEVELJ
OMER MESIHOVIĆ

TEHNIČKA PRIPREMA I ORGANIZACIJA ŠTAMPE
IBRO RAHIMIĆ

TISKARA
FRANJO MILIČEVIĆ

INTERVJU MOSTARSKOG JATA SA ZAPOVJEDNIKOM I. MOSTARSKE BRIGADE MITHATOM HUJDUROM HUJROM

SVE U IME NARODA I DEMOKRATIJE

Mithat Hujdur - Hujka, zapovjednik Prve mostarske brigade, koja je u sastavu Četvrtog korpusa Armije BiH, je ime, koje od samog početka ovoga rata, odzvanja ulicama Mostara.

Tog odvažnog borca kao da ništa ne može pokolebati da ostvari svoj još nedosanjani san, a to je, sloboda i mir svom gradu pa i cijeloj Republici BiH. On je jedan od onih rijetkih koji u svakom trenutku može da okupi nekoliko stotina svojih vojaka i sa njima kreno u akciju.

U tom temperamentnom čovjeku kao da je satkana mudrost i filozofija starca sa Istoka a odlučnost Napoleona. On plijeni jednostavnošću momka sa Luke a heroja za istoriju.

On i ne voli da priča o sebi, više govori o svojoj raji kojih je na desetine a nikoga posebno ne želi da ističe. Hujka ili sviju voli ili se boji da nekoga nepažnjom zapostavi. Za njega govore njegova djela i djela njegove raje sa Luke koja su pravi mali podvig.

Ljudi iz HVO-a. Ja sam još ranije bio kupio "papovku". Rezerviste smo mrzili iz dna duše i tražili smo povod da otpočnemo sukob sa njima. Oni su se najviše okupljali u Kafani "Pretprezni-čko veče" gdje su po cijele noći pili, pjevali četničke pjesme i izazivali. Tu su maltretirali naše sugrađane. Negdje u martu prošle godine, dok sam bio na straži kod Lučkog mosta, dotrči mi jedan dječak, krvav i kaže "vidi Mita šta su mi uradili".

Ja i moji prijatelji nismo se ni jednog trenutka kolebali. Otišli smo i napali Kafanu, bacili smo bombu u nju. Nastala je paničnа trka bradatih spodoba. Tadašnje vlasti su tražile od SDA da nadoknadi štetu četniku **Peri Mandi**, vlasniku kafane jer "jadnik od kafane živi i izdržava porodicu".

Moja raja i ja smo organizirali i one barikade kod Fabrike duhana, na Luci i u Donjoj Mahali, i tražili da se zatvore četničke kafane i povuku rezervisti iz našeg grada.

ČETNIK- NEKADAŠNJI KOLEGA

MOSTARSKO JUTRO - Zapovjedniče Hujdur, za Vas kažu da je rat odavno započeo, još prije eksplozije "legendarne cisterne" koja se uzima kao početak rata u Mostaru?

Kada su Iračani napali Kuvajt prije dvije godine, ja sam se tada nalazio tamo na službenom putu i zgražavao se na zlodjela Sadama Huseina. Dječaci od 15-16 godina stupali su u stroju sa puškama. Nisam ni mogao onda zamisliti da se tako što može dogoditi nama, danas ono je Božja milost šta se događa na našim prostorima.

Prvi moj susret sa četnicima bio je još u ljeto 1991. godine na Bišini. Putovao sam u Gacko. Zaustavili su nas, krijući svoja lica iza crnih čarapa, sa puškama i mitraljezima u rukama. Jedan od njih je dreknuo: "otvorite mu kofer". U tom glasu prepoznao sam glas četnika Voje Radojčića, nekadašnjeg mog kolege. Od tog trenutka sve mi je bilo jasno. Više ni jedan dan nisam otišao na posao, nego sam se prijavio u rezervnu miliciju i obukao uniformu.

MOSTARSKO JUTRO - Vi sa Luke i oni iz drugih mostarskih mahala bili ste nekako organizovaniji, više povezani nego mladići u samom centru grada?

Dolazak rezervista u Mostar za nas je bio znak da se moramo organizirati i naoružavati. Na to su nas i Hrvati upozoravali.

Prve puške na Luku donosimo **Nino Sefić, Ćeba Ćelebić, rahmetli Azer Husković (poginuo na Luci) i ja.** Mnogi su nam se tada smijali. Oružje smo dobivali od SDA i nekih

ZAROBLJAVANJE NA BUNI

MOSTARSKO JUTRO - Gospodine Hujdur, gdje vas zatiče početak aprila prošle godine?

Samo dan prije eksplozije cisterne kod Sjeverenog logora nas četvorica: Elvedin Ajanić, Semir Balta, Čevra iz Mahale i ja smo pušteni iz tog logora u kome smo se nalazili kao zarobljenici.

Zarobili su nas rezervisti u Hotelu na Buni. Na Bunu smo otišli da pružimo otpor četnicima zajedno sa Hrvatima, mještanima. Kada su se četnici približavali sa Gubavice svi su se razbježali mada ih je bilo više od sto, a mi smo ostali u hotelu i čekali ih. U hotel smo.

zbornik vitez.indd 357 23.10.2024. 10:25

Hvala Hrvatskoj i Hrvatima

Na hiljade građana Mostara, žena, nedorasle djece i starih ljudi, našlo je utočište u Hrvatskoj, Sloveniji, Makedoniji i inostranstvu. Daleko ih je, međutim, najviše u Hrvatskoj, prvenstveno u priobalnim dijelovima Dalmacije. Smješteni su u privatne kuće, hotele i javne objekte. Izbjeglice su toplo primljene, uz veoma dobru organizaciju i provođenje svih poslova vezanih uz smještaj i ishranu Mostaraca.

Ranjeni mostarski borci kao i ostali građani zbrinuti su u brojnim bolnicama na tlu Hrvatske, gdje im se pruža savremena medicinska pomoć.

Zbog te ljudske brige i plemenitosti **hvala Hrvatskoj i Hrvatima!**

zbornik vitez.indd 358 23.10.2024. 10:25

MOSTARSKO JUTRO

IZDAVAČ
PRVA MOSTARSKA BRIGADA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
DŽEMAL HAMZIĆ

TEHNIČKI I GRAFIČKI UREDNIK
NEDŽAD PAŠALIĆ-PAŠA

LEKTOR I KOREKTOR
MEVLIDA ČOLAKHODŽIĆ

SEKRETAR
SENAD EFICA

FOTOGRAFIJA
SEAD HADŽIABDIĆ
IFET KAPIDŽIĆ

KOMPJUTERSKA OBRADA
SANJA KAZAZIĆ
HASAN KEVELJ
OMER MESIHOVIĆ

TEHNIČKA PRIPREMA I ORGANIZACIJA ŠTAMPE
IBRO RAHIMIĆ

TISKARA
FRANJO MILIČEVIĆ

OD BATALJONA DO KORPUSA ARMIJE BiH

Razvoj OS BiH na prostorima mostarskog ratišta i šire u regiji Hercegovine umnogome se razlikuje od razvoja u ostalim predjelima BiH kao zvanično priznate države.

Začeci formiranja bile su jedinice po MZ Luka, Mahala, Brankovac, Carina i Cernica.

Građani su se počeli spontano organizovati uz pomoć SDA, a na osnovama bivše organizacije TO. U početku smo imali čete TO "Luka", "Mahala", "Carina" i vodove "Brankovac" i "Cernica" kao najorganizovanije oblike zaštite OS BiH na ovim prostorima. Sa početkom borbe protiv četnika i ostataka bivše JNA u koordinaciji sa HVO na ovim prostorima jačale su postojeće jedinice i svakodnevno u ljudstvu i naoružanju postajale jedan od faktora borbe protiv agresora.

Krajem aprila ljudstvom i naoružanjem ovako omasovljene jedinice pružale su otpor agresoru u odbrani stanovništva grada i njegovih materijalnih dobara.

Za uspješniju borbu protiv agresora neophodno je bilo izvršiti organizacijske promjene i formirati jedinice za borbeno uspješnije djelovanje protiv neprijatelja. Tako je formiran Samostalni bataljon odbrane Mostara.

Bataljon je učestvovao u borbama na svim prostorima ratišta Mostara i dao doprinos protjerivanju četnika i ostataka bivše JNA i oslobođenju grada Mostara.

Sa izvršenjem opšte javne mobilizacije broj boraca se bitno povećao, što je uslovilo stvaranje veće vojne formacije-Prve mostarske brigade.

Sa formiranjem Brigade uvezuje se dio snaga iz Drežnice-Drežnički bataljon i Samostalna četa "Gubavica".

Narastanjem broja jedinica na prostorima Hercegovine Armije BiH ukazuje se potreba za stavljanje ovih jedinica pod jedinstvenu komandu-zapovjedništvo radi uspješnijeg djelovanja protiv neprijatelja. Štab Armije BiH kao VK donosi odluku o formiranju **4. KORPUSA ARMIJE BiH** u čiji sastav ulaze jedinice Armije BiH sa prostora Konjic, Jablanica, prostor Mostar i Stolac.

Formiranje 4. korpusa i njegovog Zapovjedništva je organizacijski proces formiranja Armije BiH na ovim prostorima i doprinos snazi u borbi zajedno sa HVO- Općinskim stožerom Mostar i njihovim postrojbama na ovim prostorima.

ARIF PAŠALIĆ

Stavljanje pod jedinstveno zapovjedništvo svih jedinica - postrojbi Armije BiH na ovim prostorima je organizacijski proces formiranja Armije BiH i njihovo dovođenje u stanje i uslove za stvaranje zajedničkog zapovjedništva OS BiH koji će sačinjavati dvije oružane komponente Armije BiH i HVO do konačne pobjede nad neprijateljem.

Sjedište Zapovjedništva 4. Korpusa je u Mostaru.

Zapovjednik 4. Korpusa kao VD je **Arif Pašalić**, dosadašnji zapovjednik Prve mostarske brigade Armije BiH.

Formiranjem Zapovjedništva 4. Korpusa u Mostaru, grad Mostar i Hercegovina dobili su još jedan značajan element Armije BiH i time ulogu u borbi zajedno sa HVO protiv nam zajedničkog neprijatelja ✠

zbornik vitez.indd 359 23.10.2024. 10:25

Poslije rušenja Starog mosta u Mostaru

ZBIJMO SVOJE REDOVE

Seid ef. [illegible]

U najtežem [illegible] jem do sada viđenom ratu na ovim prostorima, koji agresorske snage srpsko - crnogorske soldateske i domaći srpski zlikovci udruženo izvode sa hrvatskim ustaško - fašističkim snagama, nama ne preostaje ništa drugo osim borbe. Budući da se ne može [illegible] da je agresija na Republiku Bosnu i Hercegovinu, posebno na muslimanski narod, na različite načine tolerisana, svjesno ili nesvjesno, od evropske i svjetske zajednice, odnosno nekih njenih članica, a da našeg takvom sramotnom inertnom ponašanju ne pronalazimo ni u čemu drugom nego u činjenici da se ovaj rat vodi protiv Muslimana, ponovimo još jednom naše uvjerenje da nam na prostoru ništa drugo [illegible] borbe do konačne pobjede. To je borba za vjeru, domovinu, fizički opstanak, za [illegible] kulturno - materijalnih dobara, za očuvanje časti i dostojanstva.

U bezdušnom, totalitarnom nasrtaju [illegible] na sve što je muslimansko i civilizacijsko, prepoznajemo [illegible] za potpunim uništenjem naših kulturno - historijskih tekovina, našeg ukupnog nacionalnog i duhovnog bića, iskorjenjenja samog sjemena našeg postojanja na ovim prostorima. Kako drugačije razumjeti etničko čišćenje, protjerivanje Muslimana sa vjekovnih ognjišta, ubijanje djece, žena i staraca, rušenje naselja, bogomolja, kulturnih institucija i uopšte svega što nosi prepoznatljiv pečat muslimanstva? Kako razumjeti blokiranje čitavih gradova, nasrtaje na bolnice, onemogućavanje upotrebe vode, struje...!?

Mada je neprijateljski, ustaško - četnički savez veoma snažan, Muslimani ne smiju postati malodušni i klonuti duhom. Oni moraju ostati gordi, ponosni i svjesni svoje snage koja nadmašuje svu tehničku premoć neprijatelja.

Naime, nakon dugih mjeseci krvi, suza i nezapamćene ljudske patnje mi sasvim jasno vidimo namjere naših neprijatelja i nemamo više nikakvih dilema [illegible] Odbrana i oslobađanje teritorija na kojem je bošnjački muslimanski narod u većini, imperativ je i sama nužnost opstanka našeg naroda.

S druge strane, rušenjem Starog mosta u Mostaru, simbola dodira i razumijevanja među različitim kulturama, mismo dobili najveću potvrdu i definitivno razješnjenje ko je ko u ovom ratu. Činom rušenja plemenitog kamenog luka nad Neretvom, uvjereni smo najzad eksplicitno i eklatantno, da su sve proklamovane civilizacijske vrijednosti Zapada u stvarnosti naše vlasništvo, barem kada je riječ o akterima rata na Balkanu, kao i to da naši neprijatelji nisu samo neprijatelji Islama, nego općenito neprijatelji čovjeka, humanosti i civilizacije.

Sve to, suprotno očekivanjima naših dušmana, u nama budi revolt i snagu pravednika, a misli nam neizbježno upravlja prema jedinom mogućem i logičnom zaključku: mi ćemo pobijediti!

Da ne treba sumnjati u pozitivan, nadamo se i skori ishod našeg stradalništva, za svjedoka ćemo pored našeg iskustva i spoznaje pozvati riječi časnog Kurana:

• Ovjerovjesniče, bodri vjernike na borbu! Ako bude među vama dvadeset strpljivih, pobijediće dvije stotine, a ako od vas bude stotina strpljivih, pobijedit će hiljadu nevjernika, zato što su oni nevjernici, na krivom putu •.

•I zaista je Allah moćan da pomogne one koji su protjerani iz svojih domova bespravno, samo zato što [illegible] Naš gospodar je Allah, odnosno [illegible] Muslimani•.

• Ko vas napadne, napadnite i vi njega onako kako je on vas napao. Bojte se Boga i znajte da je Bog sa bogobojaznima•.

•O vjerovjesniče, bori se protiv nevjernika i licemjera svom žestinom. Njihovo boravište je džehennem. Ružno li je to boravište•

Sad kad pogledamo našu surovu stvarnost i naša bolna stradanja i kada znamo zašto zašto nam se rade, onda je jasno da je krajnje vrijeme i posljednja šansa da budemo to što moramo biti, a čega se naši ljuti neprijatelji najviše plaše i upravo zbog toga nas tako nemilosrdno ubijaju i uništavaju našu kulturnu tradiciju. Dakle, moramo biti ponosni Muslimani, drevni Bošnjaci !

Plaši ih istina, pravda, superiornost i humanizam islamskog učenja i racionalnog mišljenja. Povratkom našem intelektualnom, vjerskom, kulturnom i ukupnom biću, kroz povratak našoj bošnjačkoj tradiciji i izgradnji generacija na tom fonu, mi smo zasigurno pobjednici. Jer •veličina i ponos pripadaju Allahu, Vjerovjesniku i Muslimanima•, naravno, ako to zavrijede i zaslužé. A zaslužiće to kroz poštenu borbu koja je u toku i iz koje će naš narod izaći preporođen.

Zato, dragi moji Muslimani, sada čvrsto zbijmo svoje redove i ujedinimo sve svoje snage u borbi protiv vandala i osvajača kojima ništa nije sveto. Jer ćemo tako postati neuništivi bedem i faktor slamanja i uništenja agresorskih [illegible] na nas i na civilizacijske tokove. A to je i uspostava časnih uslova življenja za nas i za naše buduće naraštaje.

Časno je boriti se za takve ideale, a u naporima za postiz[illegible] Allahova pomoć je za[illegible]

Mostar, decembar [illegible]
H.Seid ef.Smajkić, muftija hercego[illegible]

MOSTARSKO JUTRO 2

"MOSTARSKO JUTRO" list demokratske javnosti Mostara
Uređuje redakcijski kolegij
Tehnički, grafički urednik i ilustracije: Nedžad Pašalić ; Press Fotografije: [illegible] Kapidžić i Jakub Hadžić [illegible] obrada: Kemal Bakalić i Dani [illegible] Unos teksta: Emin Salihhodžić Tehnička obrada i organizacija [illegible] Rahimić Likovna obrada i design: [illegible] Nikšić i Željko Šnajder
Štamparija: "[illegible] ART"

23.10.2024. 10:25

Uz deveti broj "Mostarskog jutra"

VIZA ZA BUDUĆNOST

Poštovani čitaoci,

Nakon gotovo devet mjeseci "Mostarsko jutro" je ponovo u vašim rukama. Razlozi njegovog dugog nelzlaženja su poznati i nepotrebno ih je ovdje navoditi. Ipak, recimo da je najvažniji od tih razloga taj da žestini i dinamici događaja u proteklim mjesecima nije mogao odgovoriti ni jedan drugi medij tako adekvatno kao radio, odnosno Ratni studio Mostar.

Šačica novinara okupljenih u ovom studiju, u trenucima kada je bilo biti ili ne biti, mjesecima su rastjerivali tamu po Mostaru, pod kišom granata i metaka, ponekad doslovce u vatri i dimu, informisali su i hrabrili zabrinuto stanovništvo, a u isti mah svakodnevno i neumorno slali najnovije informacije iz Mostara u Sarajevo i dalje, u svijet. Za relativno brzu i snažnu osudu agresije HVO-a na Mostar i njegovo postavljanje u centar medijske pažnje svijeta dobrim dijelom su zaslužni i novinari okupljeni u Ratnom studiju Mostar. Šta i koliko je ovaj Studio značio stanovnicima Mostara proteklih mjeseci, ilustrovaćemo jednim od mnogobrojnih pisama podrške-pismom slušateljice, a kasnije i saradnice Radija.

Podsjetimo se, "Mostarsko jutro", rođeno i odnjihano u krilu Samostalnog bataljona odbrane Mostara, imalo je neobičan i nimalo lak novinarski put. Naime, nije uvijek bilo lako promovisati ideje bošnjaštva, pisati afirmativno o bh istoriji, bosanskom jeziku ili o Armiji "Ijljana" u vrijeme najveće velikohrvatske pomame u Hercegovini. Takvo svoje opredjeljenje mnoga pera ovog lista, kao i Ratnog studija Mostar, platila su hapšenjem, odvođenjem u logore HVO-a, te teškim psihičkim i fizičkim maltretiranjem.

Uz sve to, ako čestitost u novinarskoj profesiji definišemo: ne pisati ono što ne misliš (minimalni kriterij), odnosno, pisati ono što misliš (maksimalni kriterij), onda možemo reći da je "Mostarsko jutro" do majske agresije HVO-a ipak uspješno prešlo sve Scile i Haribde ovog do zla boga složenog i prljavog rata.

I evo, tek sada, na slobodnoj teritoriji Mostara i Republike BiH, stekli su se uslovi da Mostarsko jutro profunkcioniše kao list demokratske javnosti Mostara, kako je to u samom osnivanju u maju 1992. godine i bilo zamišljeno.

Na kraju, recimo još i ovo-želimo da svaki broj našeg i Vašeg lista bude jedno pismo upućeno na daleke adrese prognanih Mostaraca i prijatelja Mostara u zemlji i u svijetu. Naravno, od njih očekujemo odgovore - pisma koja će sadržati reagovanja, sugestije, pozdrave... sve osim viza i garantnih pisama. Naprotiv, na ovaj način mi njima želimo poslati vizu za budućnost, za neke sretnije dane i svjetlija mostarska jutra.

zbornik vitez.indd 361